

Nr 492.

Av herr **Rubbestad**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 60, angående höjning av statstjänstemännens löner, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 60 har föreslagits att statstjänstemännens löner med verkan från den 1 januari 1952 skola höjas med i genomsnitt 15 procent på utgående löner. Härmed avses, framhålles det i propositionen, att statstjänstemännen skola erhålla kompensation för inträffad eftersläpning i lönerna samt även skälig andel av förutsebar produktivetsförbättring.

Även om man godkänner principen, att statstjänstemännen skola tillerkännas skälig del av produktivetsförbättringen, kan man dock icke finna det rättvist med den fördelning av densamma mellan de olika tjänstemannagrupperna som föreslås i propositionen.

Innan jag närmare ingår på den saken vill jag emellertid något beröra frågan om den s. k. eftersläpningen av tjänstemännens löner. För min del kan jag icke erkänna att någon dylik eftersläpning föreligger. Fastmera finner man av riksräkenskapsverkets redovisning angående medelinkomsten per inkomsttagare för olika grupper av företagare och anställda under verksamhetsåren 1945—1950 (se årets statsverksproposition bil. 1) att statstjänstemännen i kronor räknat under denna tid erhållit större löneökningar än någon annan grupp av *anställda*.

Följande tablå visar den genomsnittliga inkomstökningen under nämnda tid.

	Medelinkomst i kronor		Ökning kronor
	1945	1950	
Anställda inom jordbruk med binäringar .	2 149	3 282	1 133
» » industri o. hantverk	4 181	6 230	2 049
» » samfärdsel	4 545	6 524	1 971
» » handel	4 476	6 111	1 635
» » allmän förvaltningstjänst .	5 608	7 681	2 073
» » fria yrken	5 472	7 315	1 843
» » husligt arbete	1 483	2 087	604
» » i övrigt	3 589	4 466	927

Samma resultat kommer man till om man samtidigt gör jämförelse med olika grupper av *företagare* under samma tid. Statstjänstemännen ha i genomsnitt erhållit större inkomstökningar än de flesta andra grupper i

samhället under tiden 1945—1950. Även under inkomståret 1951 är förhållandet ungefär enahanda, varför det icke synes vara realistiskt att tala om någon eftersläpning i löneutvecklingen generellt sett för statstjänstemännens vidkommande.

Med utgångspunkt härifrån kan man med skäl ställa den frågan om det verkligen kan vara förenligt med god samhällsekonomisk balans att statstjänstemännen tillerkänns 15 procents lönetillägg, då de stora arbetargrupperna på den enskilda arbetsmarknadens område endast erhållit i genomsnitt 8 à 10 procents löneförhöjning.

Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag innebär i ett väsentligt avseende avsteg från tidigare tillämpade principer, som man icke kan undgå att påtala. Enligt den 1947 utfärdade löneplansförordningen har det procentuella lönetillägget på statstjänstemännens löner fram till 1951 beräknats å högst 1 200 kronor per månad. Därefter har maximigränsen varit 1 600 kronor per månad. I Kungl. Maj:ts proposition har emellertid icke någon sådan maximigräns föreslagits utan det procentuella lönetillägget avses skola utgå även å de högsta lönerna å löneplan 1. Däremot har å löneplan 2 införts en viss maximering, dock ej vid 1 600 kronor per månad utan vid ungefär 2 100 kronor per månad.

Man måste anse det oriktigt att frånga den tidigare tillämpade maximeringsprincipen i nuvarande läge, då inflatoriska tendenser fortfarande utgöra oroande element i vår samhällsekonomi. Knappast någon torde kunna bestrida att löneutvecklingen haft en inflationsdrivande inverkan. De procentuella tilläggen utan maximering skapa dessutom en oriktig inkomst-avvägning mellan olika inkomsttagare. Den som har liten lön får därigenom liten löneökning under det att den som har stor lön kan erhålla en mångdubbelt större löneförhöjning än den sämre avlönade. Då de i den kungl. propositionen förordade procentuella tilläggen främst motiveras med de fördyrade levnadskostnaderna finner man det föga rationellt med den fördelning av de cirka 360 miljoner kronor som propositionen förordar. Kungl. Maj:ts förslag innebär att den allra största delen av tjänstemännen, nämligen de inom klasserna 8—14, erhålla ett lönetillägg på 1 068 kronor i lägsta ortsgrupp och 1 260 kronor i högsta ortsgrupp under det att de högsta tjänstemännen erhålla ett mer än tre gånger så stort tillägg eller 3 816 kronor per år.

Levnadskostnaderna måste, om man bortser från skatterna, på det hela taget anses ha stigit ungefär lika mycket för befattningshavarna i de lägre löneklasserna som i de högre. Man kan därför inte komma ifrån det önskvärda uti att det göres en mera rättvis fördelning av den samlade lönesumman, så att de lägre tjänstemännen erhålla mer och de högre tjänstemännen mindre än vad som förordas i den kungl. propositionen.

Därför föreslås att det procentuella lönetillägget å statstjänstemännens

löner fortfarande skall utgå å högst 1 600 kronor per månad samt för övrigt minska i stället för att öka löneklyftan mellan de olika tjänstegrupperna.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 60 måtte besluta att det procentuella tillägget å stats-tjänstemännens löner även i fortsättningen skall beräknas å högst 1 600 kronor per månad samt i övrigt beakta de synpunkter som ovan anförts.

Stockholm den 1 mars 1952.

Axel Rubbestad.
